

Posudek vedoucího na magisterskou práci Jany Panuškové „Mýtus u severoamerického indiánského kmene Lakota“ (HTF, Praha 2006, 98 str. + 6 příloh bez paginace).

Na první pohled by se mohlo zdát, že práce Panuškové patří spíše do oboru etnologie nebo kulturní antropologie. Na teologické fakultě má však své místo, protože autorka pojala téma netradičně a narativní materiál, šířený po generacích mezi Indiány ústně, kriticky rozebírá z hlediska religionistického. Po nezbytném historickém, geografickém a etnografickém úvodu se věnuje i lakotštině a způsobu jejího pozdějšího zaznamenávání. V široké pramenné základně (přehled na s. 25 – 26) se potom věnuje mýtu, který obecně charakterizuje (s. 27 – 31) a hodnotí jeho význam. Panušková prokazuje znalost nejnovějších antropologických orientací a směrů ve výzkumu aliterárních mýtů – od strukturalistického C. Lévi-Strausse až po funkcionalistického, sociologického a psychologického B. Malinowského. Tato pasáž je dobře propracovaná a uvádí další vlastní autorčiny pohledy.

Je velmi sympatické, že autorka omezila výběr konkrétních mýtů na dvě skupiny – u Wolkerových mýtů na mytologické cykly a u lakotských mýtů na vyprávění o Šibalovi (u Lakotů Iktómi, s. 2, 36 – 62). Mýty s kulturním hrdinou a bajky tvoří další významnou část narativních příběhů, které lidem pomáhaly orientovat se v přírodě i kmenové společnosti. Jedná se o mýty, které měly význam v praktickém životě.

Výklad o původu severoamerických Indiánů byl zpracován podle internetových podkladů, které Panušková svědomitě cituje *in extenso*. Udělal jsem si několik kontrol a všechny webové stránky jsem našel, což se mi v řadě jiných mnou vedených nebo oponovaných magisterských prací ne vždy podařilo. Jde o problematiku složitou a je otázkou, zda lze tři amerindiánské migrační vlny na základě lingvistických teorií při absenci relevantních archeologických nálezů datovat tak vysoko před 20 000, 10 000 a 2-3 000 lety (s. 6).

Lakotské náboženství (s. 32 – 35) představuje svérázný polyteismus s propletením posvátných bytostí a božských sil bez jasné genealogické či funkční hierarchizace (viz příloha č.2) Jsou v něm zřetelné znaky přírodního náboženství včetně mystéria Velkého Ducha, působícího ve všech kosmologických sférách a právě Šibala, který je věčným pokušitelem a nezbytnou dynamickou silou (s. 50 – 53). To Panušková správně vystihla. Lakotské náboženství je – jak jinak – přísně chtonické a k přesahům dochází jenom vzácně s. 74 – 76 o životě po smrti; viz též přílohu č. 5).

Wolkerovy mýty (s. 36 – 48) jsou převážně stvořitelské a Panuškové je v příloze č. 3 vynalézavě obsahově strukturuje. Obsahová analýza a generování výpovědí patří k posledním metodickým krokům textové kritiky, které jsou velmi pracné a obtížné. Panušková po této zatím příliš nevyšlapané cestě kráčela

opatrně jako v minovém poli. Na základě znalosti textů, které citovala nebo převyprávěla a komentovala, měla v ruce spolehlivý detektor. To se jí povedlo i při strukturální a obsahové analýze (lakotských) mýtů (přílohy č. 4 a grafické schéma v příloze č. 6).

K práci nemám žádné konkrétní připomínky. Je napsána synteticky podle promyšlené osnovy a je čtivá. Má úctyhodný vědecký aparát (259 poznámek) a dobře zpracovanou bibliografii i obsáhlý závěr (s. 87 – 90). Údaje o zápisu a výslovnosti lakotštiny měly být zařazeny vpředu (na s. 13). Anglické resumé mohlo být delší.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku výborně“.

Hruška

Praha 19. 4. 2006

Prof. Dr. Blahoslav Hruška, DrSc.